

AVOKATI I POPULLIT

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT
Seksioni i Përgjithshëm

Tel/Fax: +355 4 2380 300/315
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. K1/I48-2 Prot.
Nr.doc. 202200665

Tiranë 06.12.2022

Lënda : *Rekomandim për ushtrimin e plotë dhe efektiv të funksioneve dhe kompetencave të Bashkisë Elbasan për të mundësuar përmirësimin e kushteve të jetesës së komunitetit Rom që banon në zonën e Rrapishtës, Elbasan, në mënyrë të vazhdueshme dhe të qëndrueshme*

Drejtuar: **BASHKISË ELBASAN**

Të nderuar,

Institucioni i Avokatit të Popullit, në ushtrim të funksionit të tij kushtetues në mbrojtje të të drejtave dhe lirive të njeriut, një ndër prioritetet e punës së tij ka mbrojtjen dhe garantimin e të drejtave të minoriteteve kombëtare. Bazuar në njoftimet e bëra publike në media dhe më konkretisht, në botimin në portalin "Faxëeb", të një kronike me titull: "*Një herë në ditë hamë*", komuniteti rom në Elbasan i lënë në harresë nga shteti: "*Po vdesim për bukë, ata vetëm në kohë fushate kujtohen për ne*", në përputhje me nenin 13, të Ligjit nr.8454 datë 4.02.1999 "*Për Avokatin e Popullit*", i ndryshuar, ka filluar shqyrtimin me iniciativë të kësaj problematike, që lidhet me kushtet e jetesës së këtij komuniteti.

Problematika e paraqitur në këtë kronikë ka të bëjë jo vetëm me detyrimin e ushtrimit të kompetencave nga ana e organeve të njëjësive të vetëqeverisjes vendore për kryerjen e shërbimeve publike, por lidhet drejtëpërdrejtë edhe me cilësinë dhe kushtet e jetesës së një komuniteti banorësh, pjesë e minoritetit kombëtar Rom në vendin tonë. Kronika i referohet komunitetit Rom në zonën e "Rapishtës" në Elbasan, qytet në të cilin, jeton një komunitet i madh i pakicave me rreth 500 familje me 2700 banorë Rom.

Përmbushja e detyrimeve, që rrjedhin nga angazhimet ndërkombëtare por edhe nga kuadri ligjor e strategjik i brendshëm për përmirësimin e kushteve të jetesës së minoritetit Rom, me qëllim që ky

minoritet të jetojë me standartet e pjesës tjetër të popullsisë në vendin tonë, kërkon koordinim ndërinstitucional, me rëndësi thelbësore për mbrojtjen më efektive të të drejtave të anëtarëve të këtij komuniteti. Edhe më sensitive paraqitet gjendja në kushtet e pazakonta të pandemisë së Covid 19, kur përballë nevojës së mbrojtjes së të drejtave të njeriut kanë “ndërhyrë” masa me karakter kufizues të këtyre të drejtave.

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë në nenin 15 të saj, i cilëson të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, “të pandashme, të patjetërsueshme e të padhunueshme” dhe si bazë të gjithë rendit tonë juridik, duke sanksionuar kështu barazinë dhe ndalimin e diskriminimit për të gjithë individët të cilët, jetojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë. Institucioni i Avokatit të Popullit ka ndjekur dhe po ndjek në vazhdimësi këtë problematikë, e cila ndërthen në vetvete një sërë të drejtash themelore dhe që lidhen drejtpërdrejt me cilësinë e jetës e rrjedhimisht të drejtën themelore të njeriut, të njohur si “e drejta për jetën”, e garantuar në nenin 21, të Kushtetutës.

Disa nga aspektet sensitive të gjendjes aktuale të minoritetit kombëtar Rom në Shqipëri është kanë të bëjnë me kushtet e tyre të vështira të jetesës, varfërinë, aksesin në shërbimet mjekësore, nivelin e ulët të arsimimit dhe kulturën e traditat Rome. Mungesa e kushteve minimale të jetesës së këtij minoriteti është një problem serioz, jo vetëm për këto komunitete, por edhe për mënyrën e ofruar nga shteti dhe shoqëria jonë për integrimin e plotë të Romëve në shoqëri. Kjo situatë bën që anëtarë të këtyre komuniteteve të ndihen të diskriminuar, të pabarbartë me pjesën tjetër të popullsisë dhe me mungesë shprese për të ardhmen.

Problematika e kushteve të jetesës së minoritetit kombëtar Rom në zonën e njohur si “*Rrapishtë*” në Elbasan ka qënë tashmë prej shumë vitesh në vëmendjen e institucionit të Avokatit të Popullit, i cili ka realizuar më herët edhe inspektime në këtë zonë në kuadër të inspektimit të vendbanimeve kryesore Rome në vend për qëllime të hartimit të një raporti të veçantë, duke ndjekur dhe konstatuar nga afër gjendjen dhe kushtet e jetesës së familjeve dhe individëve pjestarë të këtij minoriteti, e duke rekomanduar edhe masat e përshtatshme për përmirësimin e kushteve të jetesës së komunitetit Rom që banon në zonën e Rrapishtës, Elbasan, në një kohë sa më të shpejtë të mundshme.

Bashkia Elbasan, si një bashki në territorin e së cilës banon një komunitet i madh i pakicave (500 familje me rreth 2700 banorë Rom dhe 1400 familje me rreth 5700 banorë Egjiptianë), ka marrë ndër vite masa për t’i ardhur në ndihmë këtij komuniteti me qëllimin e zhvillimit drejt standardeve më të mira të mundshme përfshirë dhe hartimin e disa dokumentave që mundësojnë zhvillimin e përgjithshëm dhe mbrojtjen sa më të mirë të këtyre pakicave, si miratimi i Planit të Përgjithshëm Vendor i vitit 2015, Plani i Përfshirjes Sociale i vitit 2017, Plani i Mbrojtjes Sociale 2018-2022, i rishikuar në vitin 2020 si dhe Planin Vendor për Integrimin e Pakicave Rome dhe Egjiptiane në Prill të vitit 2020. Këto dokumenta përfshijnë analizën e situatës, objektivat dhe prioritetet në disa fusha të rëndësishme si arsimimi, punësimi, strehimi, mbrojtja sociale, përfshirja në vendimmarrje e zhvillimi urban.

Megjithatë, gjendja e krijuar me komunitetin Rom në lagjen e njohur si “*Rrapishtë*”, identifikon nevojën e mbështetjes së vazhdueshme e të përhershme, nëpërmjet marrjes së masave të shpejta dhe efikase, për krijimin e kushteve normale të jetesës, me qëllim arritjen e standardeve më të larta

të integritit të pakicave kombëtare nga ana e organeve me kompetenca ekzekutive dhe përfaqësuese, të Bashkisë Elbasan.

Plani Kombëtar i Veprimit për Barazi, Përfshirje dhe Pjesëmarrjen e Romëve dhe Egjiptianëve 2021-2025¹, si një dokument i ri i politikave specifike për integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve u atribuon njesive të vetëqeverisjes vendore një rol të rëndësishëm, duke përçuar frymën e bashkëpunimit nga këto institucione si struktura të cilat duhet të luajnë një rol edhe më praktik dhe specifik bazuar në përgjegjësitë dhe fushën e zgjeruar të veprimtarisë së tyre, të mbështetur tek parimi i decentralizimit dhe reforma e administrimit territorial.

Bashkia Elbasan si njësi e vetëqeverisjes vendore duhet të luajnë një rol më proaktiv, udhëhequr nga parimi i autonomisë vendore, në përputhje me legjislacionin në fuqi, parim i cili në pikën 2, të nenit 2, të Ligjit nr.139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, i ndryshuar, përkufizohet si:

“...e drejta dhe aftësia e njesive të qeverisjes vendore, të krijuara sipas Kushtetutës dhe këtij ligji dhe në kuadër të kufizimeve të tij, që të rregullojnë dhe të administrojnë një pjesë thelbësore të çështjeve publike nën përgjegjësinë e tyre dhe në interes të bashkësisë”.

Sikurse përcaktohet shprehimisht në pikën 1, të nenit 8, të ligjit “Për vetëqeverisjen vendore”, i ndryshuar:

“Organet e njesive të vetëqeverisjes vendore mund të ndërmarrin nisma me interes publik vendor në territorin e juridiksionit të tyre për çdo çështje që nuk u ndalohe me ligj, ose që nuk i është dhënë ekskluzivisht me ligj një organi tjetër shtetëror”.

Bashkia Elbasan, si njësi bazë e vetëqeverisjes vendore, në këtë kuptim është e veshur me përgjegjësi efektive që mundësojnë një drejtim sa efikas, aq edhe afër qytetarit.

Marrja e këtyre masave shkon në të njëjtën linjë me përmbushjen e kriterëve politike që Bashkimi Europian ka vendosur ndaj vendit tonë, si kusht për procesin e integritit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian. Konkretisht, një nga këto kushte ka të bëjë me, përmirësimin e të drejtave të njeriut dhe të kushteve social- ekonomike, ku përfshihen si subjekte edhe minoritetet kombëtare në vend.

Për sa më sipër, me qëllim garantimin e një cilësie jetese më të mirë për komunitetin e minoritetit kombëtar Rom, në lagjen e njohur si “Rrapishtë”, të Bashkisë Elbasan, bazuar në, nenin 1, të “Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut”, ku thuhet shprehimisht se:

“Të gjitha qëniet njerëzore lindin të lira e të barabarta nga pikëpamja e dinjitetit dhe e të drejtave”,

në mbështetje të pikës 3, të nenit 63, të Kushtetutës, ku thuhet shprehimisht se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”,*

dhe në vijim të nenit 21/b, të Ligjit nr.8454 datë 4.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar, ku thuhet shprehimisht se:

“Pas përfundimit të hetimit, Avokati i Popullit kryen këto veprime:

¹ Miratuar me Vendim të Këshillit të Ministrave Nr. 701 datë 18.11.2021.

- *paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ që, sipas tij, ka shkaktuar shkelje të të drejtave të njeriut... ”.*

REKOMANDOJMË

- (i) Ushtrimin e plotë dhe efektiv të funksioneve dhe kompetencave të Bashkisë Elbasan për të mundësuar përmirësimin e kushteve të jetesës së komunitetit Rom që banon në zonën e Rrapishtës, Elbasan, në mënyrë të vazhdueshme dhe të qëndrueshme.

Në përputhje me nenin 22, të Ligjit nr.8454 datë 4.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, plotësuar me Ligjin nr.8600 datë 10.04.2000, ndryshuar me Ligjin nr.9398 datë 12.05.2005, ku përcaktohet se:

“Organet të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar një rekomandim, duhet ta shqyrtojnë rekomandimin dhe të kthejnë përgjigje brenda 30 ditësh nga data e dërgimit të rekomandimit”,
lutemi, pas shqyrtimit, të n’a vini në dijeni për qëndrimin ndaj këtij rekomandimi.
Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

K O M I S I O N E R I

Vilma SHURDHA